

за местността, което ѝ отрежда водеща роля и място в организацията на пространството в района.

В Котленско битуват много предания за манастири – 40 на брой, строени по времето на Асеновци.³¹ В м. *Ерджеп* край с. Нейково, според преданието, е имало манастир, в който са се обучавали монаси за игумени.³² В м. *Манастиря* край с. Тича е имало голям манастир, който е избрал за своето отшелничество българският цар Борис I, след като се отказва от престола.³³ Край Котел е м. *Еленица*, където имало манастир на царица Елена.³⁴ Преданието разказва, че край с. Жеравна е имало един много голям манастир – *Клепалото* (*Успение Богородично*) – с чудотворна икона на Богородица, която е занесена от монаси в Арбанаси край Търново при разрушаването на манастира, и още няколко манастира.³⁵

В с. Козарево, Твърдишко е запазено знанието за голям манастир край *Улина града*, местност западно от селото, където е имало старо селище. Възрастните хора добре помнят, че на това място са правели “масла” – оброци с излизане на всички и освещаването им от свещеник с обща трапеза на Летни Никулден.³⁶

Във връзка със знанието за манастири битуват и други наименования на местности – *Калугера*, *Калугерец*, *Калугерови ливади*, хидроними – *Калугерицница*, *Манастирска река*, *Клисе дюзу* (‘черковна равнина’), *Клисе алан*, *Клисе дере*, *Кеишилик*, и други подобни. В м. Раков дол край с. Тича има *Килселлик* (*Клиселлик* ‘черковище’) – според преданието там е имало селище с няколко големи и богати църкви. От с. Малко село и от цялата околност се виждали блестящите кубета на църквите.³⁷

Предания разказват за манастири (черкви) в пещери, обвързани с конкретен празник – пещерата *Нирец* край Котел с лечебна вода в нея, по чиито стени имало изрисувани икони на Св. Иван Рилски, Св. Богородица, Христос, посещавали са я на Великден; пещерата *Св. 40 Мъченици* край с. Кипилово, в която имало “олтар” с лечебна вода и голям събор на този празник,³⁸ пещерата *Змейови дупки* край Сливен с владишки трон в нея и в която, според преданието, се криел митрополит Серафим по време на “бозгуна” и др. Има и местности с име *Манастир*, но без да се знае нещо за съществувал манастир, но поради наличието на природни образувания, наподобяващи църква, те са получили това наименование: „Има един камък, казват, че било църква. Вътре е кух, има врата и прозорец. Вътре течала (извирала) вода. За него казват, че било манастир или църква на богомилите. Там имало скривалище на богомилите. От туй Градище има пътека нагоре и излиза на Шешкин връх. Манастира бил в основата на пещера. Мои приятели са влизали в кухня камък.”³⁹ „Имаме и местност *Манастрия* в Балкана. Там съм ходел. Те са едни скали, обрасли са със здравец, едни сводове има от скала и прилича на манастир. И сега си съществува. Няма основи на зид. Туй е дело на природата. Водата върви и прави сводове подобно.”⁴⁰